

Stanowisko Rady do Spraw Cyfryzacji w sprawie Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (PRKC).

Prace nad dokumentem Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych trwają ponad dwa lata. Dokument w poprzedniej wersji był już opiniowany przez Radę Cyfryzacji w kwietniu 2020 roku (załącznik 1.), wiele ze sformułowanych w tej opinii uwag nadal pozostaje aktualnych i głównie dotyczy to działań strategicznych. Oceniamy, że trudność w stworzeniu dokumentu spełniającego oczekiwania wynikać może z potrzeby opisanie bardzo wielu rozległych i ząębających się lub równoległych obszarów zagadnień, a dodatkowo z konieczności korespondowania programu z dokumentami wymienionymi w Krajowym Programie Operacyjnym oraz wieloma innymi obszernymi dokumentami strategicznymi.

Rada ds. Cyfryzacji wyraża przekonanie, że **obecna wersja dokumentu PRKC powinna ulec gruntownej przebudowie**. Z tego powodu nie odnosimy się w sposób szczegółowy do poszczególnych zapisów, lecz przekazujemy wskazówki ogólne, które mogą być przydatne przy tworzeniu dokumentu. Niektóre z elementów są już jasno opisane w dokumencie i mogą być wykorzystane w nowej wersji, cały dokument jednak wymaga istotnego przeformułowania, przebudowania i uzupełnienia.

Dokument z nazwy ma stanowić **program**, zatem powinien opisywać realizację celów zawartych w strategiach rozwoju oraz programach wieloletnich. Ponadto powinien zawierać wnioski z diagnozy, cel główny i cele szczegółowe, określać priorytety i kierunki działań, oczekiwane rezultaty, plan finansowy, sposób monitorowania i oceny realizacji celów.¹

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (KPO) wynika głównie z zapisów w dokumencie Krajowy Program Operacyjny. Zgodnie z tymi zapisami, realizacja programu ma umożliwić osiągnięcie **stałego wzrostu** poziomu kompetencji cyfrowych przez zapewnienie każdemu w Polsce możliwości ich rozwoju stosownie do potrzeb.

W KPO wyraźnie wskazano, że program ma obejmować działania mające na celu:

1. Wzmocnienie zarządzania rozwojem kompetencji cyfrowych.
2. Rozwój edukacji cyfrowej.
3. Wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych obywateli, w szczególności wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem (w tym seniorów, niepełnosprawnych, osób w trudnej sytuacji życiowej korzystających z pomocy różnych placówek opieki, kobiet i dzieci z domów samotnej matki), pracowników administracji centralnej i samorządowej oraz nauczycieli i edukatorów w szczególności wychowania

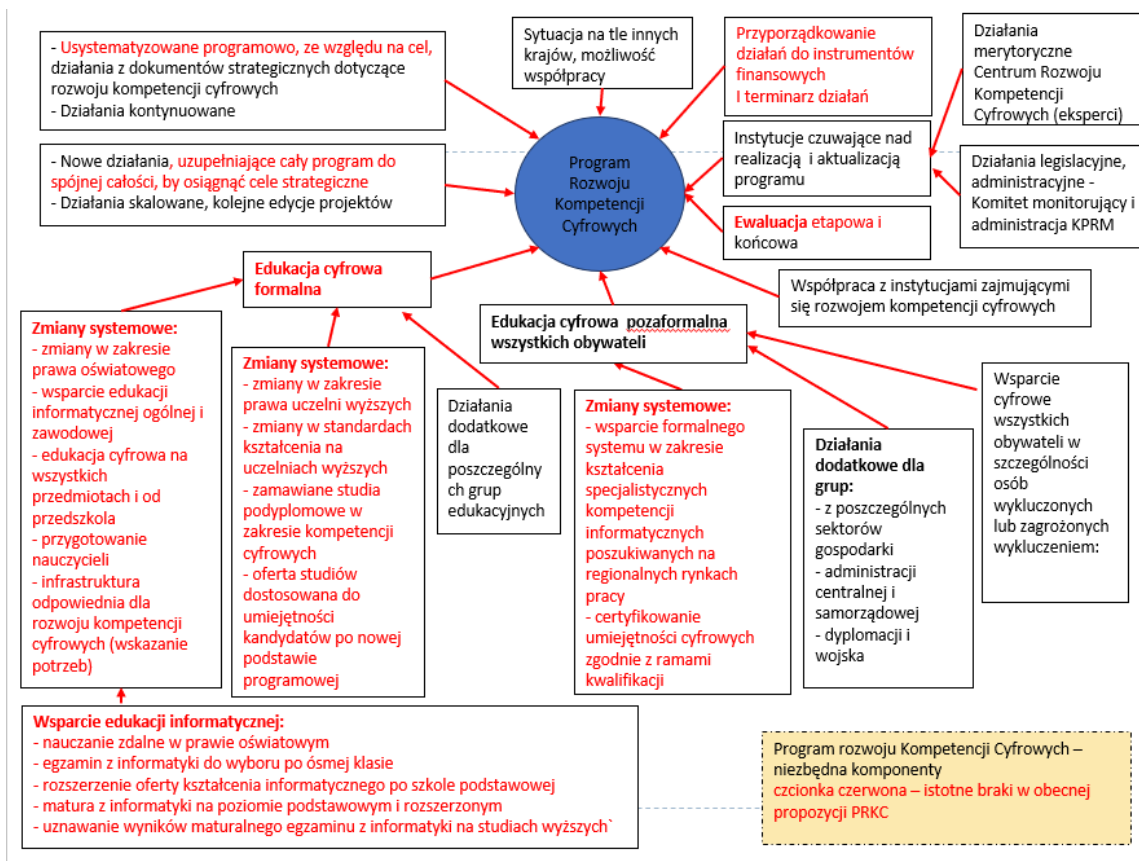
---

¹ Wytyczne dotyczące konstrukcji programów rozwoju znajdują się m. in. w Ustawie z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, Art.1. pkt 34-36, link: [akty prawne do ISAP-u \(sejm.gov.pl\)](https://sejm.gov.pl/akty_prawne.do), ostatni dostęp 28 września 2021

przedszkolnego, a także uczniów realizujących oraz rodziców wspomagających naukę zdalną.

Zdaniem Rady, te trzy punkty wzbogacone wcześniejszym opisem sytuacji Polski na tle innych krajów oraz powiązaniem programu z dokumentami strategicznymi, powinny **stanowią cztery filary treści całego dokumentu**. Proponowane w dokumencie działania nie mogą być incydentalne czy skierowane tylko do konkretnych grup osób, lecz przede wszystkim systemowe i wsparte przykładami konkretnych projektów.

Poniższy schemat podsumowuje proponowaną przez Radę strukturę dokumentu i podkreśla obecnie istotne w nim braki.

Od dokumentu tak dużej wagi oczekuje się przedstawienia jasnej **wizji** oraz określenia:

- z czego wynika potrzeba sformułowania dokumentu, kto odpowiada za jego przygotowanie, czym uzasadniona jest przyjęta konstrukcja dokumentu;
- jakie jest miejsce dokumentu wśród istniejących dokumentów i z jakimi instrumentami finansowymi jest powiązany;
- jakie działania są priorytetowe w rozważanej perspektywie finansowej;
- jakie są dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie rozwoju kompetencji cyfrowych, jakie działania warto kontynuować, powtarzać, skalować;
- jakie są konieczne nowe działania systemowe;

- jakie są konieczne nowe działania skierowane do poszczególnych grup społecznych;
- jakie są oczekiwane efekty i sposób ich ewaluacji.

Poniżej przedstawiamy bardziej szczegółowe sugestie odnośnie zawartości PRKC w kontekście ww. filarów.

Filar 1. Opis sytuacji Polski na tle innych krajów i powiązanie programu z innymi dokumentami strategicznymi.

W tej części, oprócz określenia sytuacji Polski na arenie międzynarodowej i odniesienia do międzynarodowych strategii w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych, powinno również mieć miejsce:

- usystematyzowanie programowe, ze względu na cel, działań z zapisów w dokumentach strategicznych, z którymi powinny korespondować dalsze elementy PRKC;
- wnioski z projektów prowadzonych w mijającym rozdziale finansowym i ocena ich efektywności;
- propozycje kolejnych edycji i przeskalowań projektów, które zakończyły się sukcesem;
- opis programów rozpoczętych w poprzednim rozdziale finansowym, które muszą być dokończone;
- podsumowanie poprzedniego okresu finansowania;
- określenie działań priorytetowych.

Ważnym elementem dokumentu powinno być odniesienie do Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027², który stanowi strategię polityczną Unii Europejskiej (UE) na rzecz trwałego i skutecznego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia państw członkowskich UE do realiów epoki cyfrowej. Wyznaczono i opisano tam dwa priorytety: wspieranie rozwoju wysoce efektywnego ekosystemu edukacji cyfrowej i poprawa kompetencji i umiejętności cyfrowych właściwych w dobie transformacji cyfrowej. Wzorem tego dokumentu potrzebne jest wyznaczenie konkretnych priorytetów w Polsce w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych.

Filar 2. Wzmocnienie zarządzania rozwojem kompetencji cyfrowych

Bardzo ważne jest stworzenie mapy działań strategicznych centralnych i regionalnych w powiązaniu z konkretnymi projektami i poszczególnymi środkami finansowymi. Przemysłane zamapowanie polegające na przyporządkowaniu działań do instrumentów finansowych wraz z przybliżonym kalendarzem ich realizacji, pozwoli uniknąć błędów dotyczących kierowania

---

² Digital Education Action Plan 2021–2027, https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_pl, ostatni dostęp 28 września 2021

podobnych projektów do tych samych grup społecznych, realizowania podobnych projektów z różnych środków finansowych oraz pomijania pewnych działań w innych obszarach.

Logika działań w zakresie edukacji cyfrowej powinna uwzględniać wszystkie możliwe i wiadome przyszłe źródła finansowania. Projekty powinny być przypisane do poszczególnych źródeł i dokładnie zaplanowane, aby:

- wpisywały się w założenia poszczególnych źródeł finansowania;
- były realne do wykonania w ramach kwot przypisanych dla danych działań;
- obejmowały jak największy wachlarz potrzeb w zakresie edukacji cyfrowej;
- nie prowadziły do powtórzeń projektów w kilku źródłach;
- maksymalnie i efektywnie wykorzystwały dostępne środki.

Istotne jest dokładne opisanie instytucji czuwających nad realizacją i aktualizacją programu. Chodzi głównie o **odpowiedzialność merytoryczną i monitorującą** np. przypisaną Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych oraz koordynowanie **działań legislacyjno-administracyjnych**, które zdaniem Rady powinny spoczywać na administracji KPRM. Ważne jest określenie schematu ewaluacji podejmowanych działań z uwzględnieniem ewaluacji początkowej, etapowej i końcowej.

Należy również podkreślić konieczność współpracy z instytucjami zajmującymi się rozwojem kompetencji cyfrowych, wzmocnić rolę już istniejących i finansowanych ze środków publicznych niekonkurencyjnych ciał mogących z powodzeniem pełnić rolę efektywnej platformy wymiany doświadczeń dot. potrzeb rynku, edukacji i administracji. Dlatego Rada rekomenduje uwagi do PRKC przesłane przez Sektorową Radę ds. Kompetencji – Informatyka (załącznik 2.).

Filar 3. Rozwój edukacji cyfrowej

Fundamentalne znaczenie dla powszechnego kształcenia kompetencji cyfrowych ma edukacja formalna. Zmiany wprowadzone w Polsce w zakresie kształcenia informatycznego w wyniku wprowadzenia nowej podstawy programowej informatyki są wzorem dla innych krajów, doceniane i cytowane na forach międzynarodowych. Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych powinien te zmiany zauważać, wspierać i uzupełniać dodatkowymi działaniami do spójnej całości. Warte rozważenia są zmiany systemowe formułowane przez Radę Cyfryzacji i ekspertów zewnętrznych:

- wprowadzenie koniecznych zmian w prawie oświatowym dotyczących m. in. nauczania zdalnego, stwarzającego podstawy do rozpoczęcia nowoczesnej transformacji szkoły;
- powszechna weryfikacja efektów kształcenia informatycznego (np. egzamin ósmoklasisty, matura na poziomie podstawowym);

- wsparcie edukacji informatycznej ogólnej i zawodowej przez rozszerzanie oferty kształcenia informatycznego po szkole podstawowej (np. klasy informatyczne zamawiane, patronackie, sponsorowane, olimpijskie);
- wprowadzenie edukacji cyfrowej na wszystkich przedmiotach i od przedszkola;
- opracowanie i wdrożenie systemu kształcenia i certyfikowania umiejętności cyfrowych wszystkich nauczycieli;
- zapewnienie sprawnego funkcjonowania infrastruktury odpowiedniej dla rozwoju kompetencji cyfrowych, w szczególności poprawienie efektywności wykorzystania OSE przez szkoły.

W obszarze kształcenia wyższego istotne jest podkreślenie roli uczelni wyższych w kształceniu kompetencji cyfrowych całego społeczeństwa oraz w kształceniu nowych specjalistycznych kadr w społeczeństwie cyfrowym. Wzmocnienie tej roli wymaga dodatkowych działań w PRKC uwzględniających perspektywę krótko i długoterminową, np.:

- jasne określenie poziomów kompetencji cyfrowych (np. na wzór poziomów w językach obcych) dla rzetelnej weryfikacji tych kompetencji u studentów;
- zmiany w standardach kształcenia wszystkich studentów, wpisanie obowiązkowego kształcenia kompetencji cyfrowych obejmujące również przyszłych nauczycieli;
- wsparcie merytoryczne i finansowe dla nowych kierunków studiów, studiów podyplomowych w zakresie kompetencji cyfrowych;
- wsparcie przygotowania nauczycieli akademickich;
- intensywne prace nad nową ofertą studiów dostosowaną do umiejętności kandydatów po nowej podstawie od 2023 roku.

Dopiero po określeniu koniecznych działań systemowych dla całej edukacji formalnej można wyszczególnić działania dla poszczególnych jej grup edukacyjnych.

Filar 4. Wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych wszystkich obywateli

W całym dokumencie znajduje się wiele zapisów dotyczących tego obszaru. Warto je uporządkować mając na uwadze, że w tej części dokumentu spodziewane jest określenie wszystkich niezbędnych działań mających na celu wsparcie edukacji formalnej edukacją pozaformalną w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych wszystkich grup zawodowych i społecznych, w szczególności:

- wsparcie formalnego systemu w zakresie kształcenia specjalistycznych kompetencji informatycznych poszukiwanych na regionalnych rynkach pracy;
- certyfikowanie umiejętności cyfrowych zgodnie z ramami kwalifikacji;
- konkretne działania priorytetowe dla poszczególnych grup: z poszczególnych sektorów gospodarki, administracji centralnej i samorządowej, dyplomacji i wojska,

nauczycieli i edukatorów w szczególności wychowania przedszkolnego, uczniów realizujących oraz rodziców wspomagających naukę zdalną.

Podsumowanie

Zdaniem Rady, dokument Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych powinien być tworzony przy wsparciu grupy ekspertów, którzy pomogą nakreślić i zapisać całą wizję.

Wizja ta nie może być tworzona tylko z zebranych uwag, pomysłów i potrzeb – ten element powinien tylko uzupełniać dokument w wyniku konsultacji jego wcześniej przemyślanej treści.

Wytyczony cel powinien być osiągalny i jasno sprecyzowany. **Nadrzędnym celem PRKC jest wsparcie rozwoju Państwa**, dlatego bardzo ważne jest:

- zaplanowanie stałego podnoszenia komfortu cyfrowego życia społeczeństwa;
- dotrzymanie tempa rozwoju innym krajom;
- zwiększanie liczby specjalistów potrzebnych do prawidłowego i bezpiecznego rozwoju cyfrowego nowoczesnej gospodarki;
- wzmocnienie jakości i efektywności edukacji formalnej i szkoleń w zakresie podnoszenia kompetencji cyfrowych;
- budowanie synergii pomiędzy rynkiem pracy i edukacją w zakresie wpływania na jakość (np. kwalifikacje rynkowe), itd.

Dodatkowo, w dokumencie należy wprowadzić wyraźne rozróżnienie pomiędzy działaniami dotyczącymi stałego podnoszenia kompetencji cyfrowych całego społeczeństwa oraz kształceniem wysokiej jakości specjalistów w zakresie dziedzin rozwojowych (np. zastosowanie sztucznej inteligencji, blockchain, komputery kwantowe, VR/AR, druk 3D, itd.). Każde z tych działań wymaga innego podejścia, poziomu merytorycznego i organizacji.

Konstrukcja programu rozwoju powinna być zgodna z wytycznymi zawartymi w obowiązujących aktach prawnych.

Napisanie dobrego Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych wymaga dodatkowego zaangażowania ekspertów merytorycznych, a ze względu na wagę dokumentu, współpracy z przedstawicielami poszczególnych resortów w randze ministra, podległych w tym działaniu Premierowi.

Józef Orzeł
Przewodniczący Rady
/podpisano elektronicznie/

Załączniki:

1. **Opinia Rady Ministra Cyfryzacji** dotycząca projektu Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych do roku 2030 z dnia 27 kwietnia 2020 roku

2. **Uwagi Sektorowej Rady ds. Kompetencji – Informatyka** do Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych z dnia 24 września 2021 roku